

HA SZERETNÉL
VALAMIT,
MONDD MAGYAR
NYELVEN!

A Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartája

- ▶ A Karta arra kötelezi a hatóságokat, hogy tegyék lehetővé a számunkra, hogy magyar nyelven kérhessünk és kapjunk szóbeli és írásos információkat vagy szolgáltatásokat.
- ▶ coe.int/minlang

NYELVI ÚTMUTATÓ
MAGYAR NYELVEN

A Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartája az Európa Tanács egyezménye, amely egyebek mellett a magyar nyelvet védi, és ösztönzi a használatát Ukrajnában. Ez a nyelvi útmutató végigvezeti Önt a Kartának azokon a rendelkezésein, amelyeket Ukrajnának alkalmaznia kell a magyar nyelv esetében.

Ugyanakkor önmagában sem Ukrajna, sem a Karta nem védheti meg az Ön nyelvét. A fő felelősség az Öné. A magyar nyelv csak akkor marad fenn Ukrajnában, ha Ön minden nap használja - és mindenütt. Fogalmazzunk világosan: az a nyelv, amelyet csak a konyhaasztal körül használnak, előbb vagy utóbb ki fog halni.

Ne zárja be nyelvét otthona falai közé: fogja szaván a Kartát, és használja ki a Karta által nyújtott számos lehetőséget a magyar nyelv használatára a napi közéletben.

Használja, hogy el ne veszítse!

CÉLOK ÉS ALAPELVEK

■ A magyar nyelv vonatkozásában azokon a területeken, ahol a magyar nyelvet használják a magyar nyelv helyzetének megfelelően, Ukrajna saját szakpolitikáit, jogszabályait és gyakorlatát egyebek mellett a következő célokra és alapelvekre alapozza:

- ▶ a magyar nyelvnek, mint a kulturális gazdagság kifejezésének az elismerése;
- ▶ a magyar nyelv földrajzi körzetének tiszteletben tartása annak a biztosítása érdekében, hogy a meglévő vagy új államigazgatási felosztás ne képezze a magyar nyelv támogatásának akadályát;
- ▶ határozott támogató lépések szükségessége a magyar nyelv használatának ösztönzésére annak érdekében, hogy az fennmaradjon

■ Ukrajna vállalja, hogy amennyiben azt még nem tette volna meg, megszüntet mindenfajta indokolatlan megkülönböztetést, kizárást, korlátozást vagy előnyben részesítést, amely a magyar nyelv használatát érinti és amelynek az a célja, hogy e nyelv megőrzésétől vagy fejlesztésétől elbátortalanítson, vagy azt veszélyeztesse. A magyar nyelv érdekét szolgáló különleges intézkedések meghozatala, melyek célja, hogy a magyar nyelvet használók és a lakosság többi része közötti egyenlőség kiteljesedjen vagy, hogy

különleges helyzetüket figyelembe vegyék, nem minősül az elterjedtebb nyelveket használókkal szemben hátrányos megkülönböztetésnek.

■ Ukrajna vállalja, hogy a megfelelő eszközökkel elősegíti a kölcsönös megértést az ország összes nyelvi csoportja között, különösen pedig azt, hogy az országban működő oktatási és képzési rendszer céljai közé sorolja a tiszteletet, a megértést és a toleranciát a magyar nyelv iránt, és a tömegtájékoztatási eszközöket is ugyanezen cél elérésére ösztönzi

■ A nyelvvel kapcsolatos politikája meghatározása során, Ukrajna figyelembe veszi a magyar nyelvet használó csoportnak a kifejezésre juttatott szükségleteit és kívánságait. Ukrajnát arra ösztönözzük, hogy szükség esetén hozzon létre testületeket, amelyek a hatóságok számára tanácsokat adnak minden, a magyar nyelvvel kapcsolatos kérdésben.

OKTATÁS

■ Ami az oktatást illeti, Ukrajna vállalja, hogy azokon a területeken, ahol használatos a magyar nyelv, a nyelv helyzetének megfelelően és anélkül, hogy az Állam hivatalos nyelvének (nyelveinek) oktatása hátrányt szenvedne

- ▶ iskola-előkészítő oktatást biztosít teljes egészében vagy nagyjából magyar nyelven, mint a nevelés nyelvén, legalább azoknak a gyermekeknek, akiknek a családja ezt kéri, és akiknek létszáma elegendőnek minősül;
- ▶ általános iskolai, középiskolai, szakközépiskolai oktatást és szakképzést biztosít teljes egészében vagy nagyjából magyar nyelven, mint az oktatás-képzés nevelés nyelve, vagy gondoskodik a magyar nyelv oktatásáról, hogy a tanrend integráns részét képezze, legalább azon tanulók esetében, akiknek a családja ezt kívánja, és akiknek a létszáma elegendőnek minősül;
- ▶ ösztönzi és/vagy lehetővé teszi egyetemi és más felsőoktatási intézményekben a magyar nyelv használatát az oktatás nyelveként, vagy lehetővé teszi a magyar nyelv tanulását egyetemi vagy felsőoktatási tárgyként;

- ▶ bátorítja és/vagy ösztönzi a magyar nyelv oktatását tantárgyként a felnőttképzésben és a továbbképzésben;
- ▶ Az oktatás vonatkozásában intézkedéseket tesz annak érdekében, hogy biztosítsa annak a történelemnek és kultúrának az oktatását, amelyet a magyar nyelv hordoz;
- ▶ biztosítja azon oktatók részére az alap- és továbbképzést, akik a magyar nyelv tanításával kapcsolatos intézkedések végrehajtásához szükségesek;
- ▶ létrehoz egy olyan felügyelő testületet vagy testületeket, amelyek feladata a magyar nyelv tanításának bevezetése vagy fejlesztése érdekében tett intézkedések monitoringja, a magyar nyelv oktatásában elért eredmények és a haladás nyomon követése, valamint rendszeres, nyilvánosan is megjelenő beszámolók készítése a megállapításokról.

■ Az oktatásügy vonatkozásában Ukrajna vállalja, hogy azokban a körzetekben, amelyek nem minősülnek a magyar nyelvet használók által hagyományosan lakott körzetnek, de azt a magyar nyelvet használók száma indokolja, engedélyezi, bátorítja vagy létrehozza a magyar nyelven történő oktatást vagy az ilyen nyelvek oktatását valamennyi megfelelő oktatási szinten. (pl.: óvoda, általános- és középiskola, szakmunkásképző és szakközépiskola).

IGAZSÁGÜGYI HATÓSÁGOK

■ Ukrajna vállalja, hogy azoknál a bírósági körzeteknél, ahol a magyar nyelvet használó lakosok száma indokolja a fenti intézkedéseket, a magyar nyelv helyzetének megfelelően és azzal a feltétellel, hogy a jelen pont alapján felsorolt lehetőségek alkalmazását a bíró nem tekinti az igazságszolgáltatás rendes ügymenetét akadályozónak

- ▶ büntető jogi eljárásokban úgy rendelkezik, hogy az írott vagy szóbeli indítványok és bizonyítékok nem zárhatók ki pusztán azért, mert magyar nyelven fogalmazták meg őket; ha szükséges, tolmácsot kell alkalmazni illetve fordítást kell készíteni, ami nem jelenthet plusz kiadást az érintett személy számára;

- ▶ polgári eljárásokban és közigazgatási bírósági eljárásokban megengedi a magyar nyelven készült dokumentumok és bizonyítékok benyújtását, ha szükséges tolmácsok és fordítások segítségével.

■ Ukrajna vállalja, hogy nem utasítja el a felek között olyan dokumentumok érvényességét, amelyeket az országban készítettek, csupán azért, mert magyar nyelven készültek.

■ Ukrajna vállalja, hogy a legfontosabb nemzeti jogszabályi szövegeket magyar nyelven is közzéteszi, különösen azokat, amelyek a magyar nyelv használóira vonatkoznak, feltéve, ha e szövegek másként nem hozzáférhetők

KÖZIGAZGATÁSI HATÓSÁGOK

ÉS KÖZZSZOLGÁLTATÁSOK

■ Azokra a helyi és regionális hatóságokra vonatkozóan, amelyek területén a magyar nyelvet használó lakosok száma indokolja az alábbi intézkedések alkalmazását, Ukrajna vállalja, hogy engedélyezi és/vagy ösztönzi a következőket:

- ▶ a magyar nyelv használata a regionális és a helyi hatóságnál;
- ▶ a helyi és regionális hatóságok hivatalos dokumentumainak magyar nyelven történő megjelenítése;
- ▶ a helyi és regionális hatóságok a magyar nyelvet használhatják közgyűlési vitáikban, ami azonban nem zárja ki az Állam hivatalos nyelve (nyelvei) használatát;
- ▶ a hivatalos nyelven (nyelveken) használatos nevek mellett, szükség esetén, a helységnevek magyar nyelvű hagyományos és helyes formáinak használatát.

■ Annak érdekében, hogy lehetővé tegyék a magyar nyelv használatát az államigazgatási hatóságok előtt, Ukrajna vállalja - amennyire csak lehetséges - a magyar nyelvet ismerő közalkalmazottak kinevezését azon a területen, ahol a magyar nyelvet használják.

MÉDIA

■ Ukrajna vállalja, hogy a magyar nyelv használói számára e nyelv használatának területein, ahol a magyar nyelvet beszélik a magyar nyelv helyzetének megfelelően és abban a mértékben, ahogy a közhivatalok közvetlen vagy közvetett módon hatáskörrel, hatósági jogkörrel vagy szereppel bírnak e területen, és tiszteletben tartva a tömegtájékoztatási eszközök függetlenségének és autonómiájának elvét

- ▶ megfelelő intézkedéseket tesz annak érdekében, hogy a nyilvános műsorszolgáltatók rádió- és televízió programokat kínáljanak magyar nyelven;
- ▶ ösztönzi és/vagy megkönnyíti a magán rádióműsorok rendszeres sugárzását magyar nyelven;
- ▶ ösztönzi és/vagy megkönnyíti a magán televízió műsorok rendszeres sugárzását magyar nyelven;
- ▶ ösztönzi és/vagy megkönnyíti audio és audio-vizuális munkák készítését és terjesztését magyar nyelven;
- ▶ ösztönzi és/vagy megkönnyíti legalább egy napilap létrehozását és/vagy fenntartását magyar nyelven; vagy
- ▶ támogatja újságírók és más média szakemberek képzését magyar nyelven.

■ Ukrajna vállalja, hogy garantálja a szomszédos országokból magyar nyelven sugárzott rádió- és televízióadások közvetlen vételének szabadságát, és nem ellenzi a szomszédos országokból magyar nyelven sugárzott rádió- és televízióadások ismételt leadását. Ukrajna annak a biztosítását is vállalja, hogy nem korlátozzák a szólásszabadságot és az információk szabad áramlását a magyar nyelvű írott sajtóban. Ezeknek a szabadságoknak a gyakorlása jogszabályi korlátozás alá eshet.

■ Ukrajna vállalja, hogy biztosítja a magyar nyelv használói érdekeinek képviselőit, vagy érdekeik figyelembevételét a törvényeknek megfelelően létrehozott, a tömegtájékoztatási eszközök szabadságát és pluralizmusát garantáló testületekben.

KULTURÁLIS TEVÉKENYSÉGEK ÉS LÉTESÍTMÉNYEK

■ A kulturális tevékenységeket és létesítményeket illetően - különösen könyvtárak, videó könyvtárak, kultúrcentrumok, múzeumok, akadémiák, színházak és filmszínházak, valamint irodalmi művek és filmgyártás, a nyelvekhez kötődő kulturális megjelenési formák, fesztiválok és kulturális rendezvények, ideértve egyebek mellett új technológiák használatát - Ukrajna vállalja, hogy azon a földrajzi területen, ahol a magyar nyelvet használják, és abban a mértékben, ahogy a hatóságoknak ezen a téren hatáskörük, hatósági jogkörük vagy szerepük van:

- ▶ bátorítják a kulturális tevékenységeket magyar nyelven és a magyar nyelven készült alkotások terjesztését;
- ▶ segítik és fejlesztik kulturális művek lefordítását, szinkronizálását, utószinkronját és feliratozását magyar nyelven illetve magyar nyelvből;
- ▶ gondoskodnak arról, hogy a különböző fajtájú kulturális tevékenységek szervezéséért vagy támogatásáért felelős szervezetek az általuk kezdeményezett vagy támogatott tevékenységeikbe megfelelő mértékben beiktassák a magyar nyelv ismeretét és használatát;
- ▶ támogatják a magyar nyelvet használók képviselőinek közvetlen részvételét az eszközök biztosításában és a kulturális programok tervezésében;
- ▶ ösztönzik és/vagy megkönnyítik olyan testület vagy testületek felállítását, amelyek felelősek a magyar nyelven készült műalkotások összegyűjtéséért, példányok megőrzéséért és a bemutatásért illetve megjelentetésért.

■ Azokon a területeken, amelyek nem minősülnek a magyar nyelvet használók által hagyományosan lakott területnek, Ukrajna vállalja, hogy amennyiben a magyar nyelv használóinak száma ezt indokolja, megengedik, bátorítják és/vagy biztosítják a megfelelő kulturális tevékenységeket és létesítményeket.

■ Ukrajna vállalja, hogy külföldön megvalósuló kulturális politikájában kellő helyet biztosít a magyar nyelvnek és annak a kultúrának, amelyet a magyar nyelv hordoz.

GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI ÉLET

— A gazdasági és társadalmi tevékenységekre vonatkozóan Ukrajna vállalja az ország egészére nézve, hogy:

- ▶ megtiltja, hogy a vállalatok belső szabályzataiba és a magánokiratokba olyan kitételt illesszenek be, amely megtiltja vagy korlátozza a magyar nyelv használatát, legalább a magyar nyelv használói között;
- ▶ fellép az olyan gyakorlattal szemben, mely elbátortalanít a magyar nyelvnek a gazdasági vagy társadalmi tevékenységek keretei között történő használatától.

HATÁROKON ÁTNYÚLÓ CSEREKAPCSOLATOK

— Ukrajna vállalja, hogy

- ▶ alkalmazza a létező és az államokkal szemben fennálló kötelezettséget tartalmazó két- és többoldalú megállapodásokat, ahol a magyar nyelvet azonos vagy hasonló formában használják, vagy – ha szükséges – olyan megállapodások megkötésére törekszik, amelyek elősegítik az érintett államokban élő, azonos nyelvet használók közötti kapcsolatokat a kultúra, az oktatás, az információ, a szakképzés és a továbbképzés területén;
- ▶ a magyar nyelv javára megkönnyíti és/vagy elősegíti a határokon átnyúló együttműködést, különösen azon regionális vagy helyi hatóságok között, amelyeknek a területén használják a magyar nyelvet.

A Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartája mellett ön az Európa Tanács Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló Keretegyezménye alapján biztosított előnyökre is jogosult. Ezzel az egyezményrel az Állam előmozdítja azokat a feltételeket, amelyek a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek számára ahhoz szükségesek, hogy fenntartsák és fejlesszék a kultúrájukat és identitásuk (nyelv, vallás, hagyományok és kulturális örökség) alapvető elemeit, és megvédje őket az asszimiláció ellen. A Keretegyezmény garantálja a kisebbségi nyelv használatának jogát a közéletben, és olyan szempontokra is kiterjed, mint tankönyvek rendelkezésre állása, magántulajdonú oktatási és képzési intézmények alapításának és működtetésének joga, az utónevek kisebbségi nyelven történő használatának és az utcanevek kisebbségi nyelven történő feltüntetésének a joga, a magánjellegű feliratok nyilvános feltüntetésének a joga kisebbségi nyelven, tényleges részvétel a közéletben (beleértve a nem-kormányzati szervezeteket is) és megállapodások kötése a kisebbségek védelméről más államokkal.

VALAMILYEN PROBLÉMÁVAL SZEMBESÜLT?

Az Ukrajnában törvényesen bejegyzett testületek vagy szervezetek felhívhatják az Európa Tanács figyelmét olyan ügyekre, amelyek az Ukrajna által a Karta alapján tett vállalásokra vonatkoznak. Az ilyen bejelentéseket a következő címre lehet benyújtani:

A Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartájának Titkársága
Európa Tanács
F-67075 Strasbourg
Franciaország
minlang.secretariat@coe.int

A Nyelvi útmutatókat azért készítettük, hogy minden egyes olyan nyelvre vonatkozóan áttekintést adjunk az érvényes rendelkezésekről, amelyek a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartájának hatálya alá tartoznak. Ez az állampolgári útmutató nem lép a Karta helyébe. Ha szeretné megismerni a Karta eredeti szövegét, a Felek által elfogadott rendelkezéseket, illetve ha szeretné megismerni az összes olyan regionális vagy kisebbségi nyelv listáját, amelyekre ezek vonatkoznak, kérjük, látogasson el az Európa Tanács weblapjára: <http://conventions.coe.int>